

Neurologic Dysfunction Post Cardiac Surgery

รศ.พญ.นิจศิริ ชาญณรงค์

ภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาทเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์เป็นอย่างยิ่งภายหลังการผ่าตัดหัวใจ อย่างไรก็ตามจากสถิติโดยทั่วไปพบว่าภาวะแทรกซ้อนนี้เกิดขึ้นได้ประมาณร้อยละ 1-30 โดยภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาทที่พบได้บ่อยที่สุดคือ encephalopathy และ stroke การเกิดภาวะแทรกซ้อนเหล่านี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยได้แก่ ชนิดของการผ่าตัด อายุของผู้ป่วย และปัจจัยเสี่ยงอื่นๆที่มีร่วมด้วย ภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาทนี้พบได้บ่อยในระยะ 4 วันแรกหลังผ่าตัด โดยเฉพาะหลังผ่าตัดทันที โดยพบว่าผู้ป่วยไม่ฟื้นขึ้นตามปกติหลังจากการผ่าตัด หรือมีความผิดปกติทางระบบประสาทอื่นๆ เกิดขึ้น

สำหรับโรคหลอดเลือดสมองหรือ stroke ที่เกิดภายหลังการผ่าตัดหัวใจเกิดได้จากปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ การมีโรคหลอดเลือดสมองตีบอยู่เดิมโดยที่อาจไม่ทราบมาก่อน ซึ่งพบได้บ่อยในผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคหลอดเลือดหัวใจ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจาก embolism ขณะผ่าตัด การมีความดันโลหิตลดลงขณะผ่าตัด หรือการมีหัวใจเต้นไม่ตรงจังหวะเช่น atrial fibrillation ในช่วงหลังผ่าตัด ทำให้มีลิ่มเลือดไปอุดตันในสมอง ในการป้องกันไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาท ควรจะมีการประเมินหลอดเลือดที่ไปเลี้ยงสมองก่อนการผ่าตัด เช่น การทำ carotid ultrasound ในระหว่างผ่าตัดควรมีการระมัดระวังไม่ให้ความดันโลหิตลดลงมากจนเกินไป ควรระวังในระบบหลอดเลือด aorta และระมัดระวังในการ suction เลือดที่ออกมาซึ่งอาจก่อให้เกิด emboli ได้ ในกรณีที่เกิดภาวะสมองขาดเลือดขึ้นแล้วควรให้การรักษาอย่างทันท่วงที และควบคุมความดันโลหิตให้เหมาะสม นอกจากนี้ steroid อาจมีที่ใช้ในกรณีที่เกิดจาก cholesterol embolism